

Dvacátá pátá evropská konference o informačních systémech (ECIS 2017)

The 25th European Conference on Information Systems (ECIS 2017)

Michal Doležel*

Abstrakt

Příspěvek je zprávou z 25. Evropské konference o informačních systémech (European Conference on Information Systems, ECIS). Konference nesla podtitul „Information Systems for a smart, sustainable and inclusive world“ a konala se v červnu 2017 v portugalském městě Guimarães. V příspěvku nastiňuji tematické zaměření konference a šířku jejího záběru. Dále předkládám osobní pohled na dva workshopy, kterých jsem se v rámci konference účastnil.

Klíčová slova: ECIS, European Conference on Information Systems, byznys informatika, kvalitativní výzkum, prakticky orientovaný výzkum.

Abstract

This short note reports on my experience from The 25th European Conference on Information Systems (ECIS). The conference was titled “Information Systems for a smart, sustainable and inclusive world“, and took place in Guimarães, Portugal in June 2017. I discuss the thematic focus of the conference and its scope. Then I refer about two workshops I attended during the conference.

Keywords: ECIS, European Conference on Information Systems, Business Informatics, qualitative research, practitioner research.

Ve dnech 5. - 10. června 2017 se v portugalském městě Guimarães konala již 25. konference známá pod akronymem ECIS (European Conference on Information Systems). Pro evropskou i světovou komunitu zaměřující se na problematiku výzkumu podnikových a globálních informačních systémů šlo o jednu ze stěžejních událostí. Konference spadá mezi podniky organizované *Asociací pro informační systémy* (<http://aisnet.org/>). Badatelé pohybující se ve výzkumné komunitě informačních systémů (IS) převážně nahlízejí na informatickou problematiku buď přímo prismatem sociálních věd, nebo alespoň způsobem se sociálními vědami „kompatibilním“. V rámci této výzkumné komunity jsou rovněž nejednou vychováváni doktorandi, jejichž předchozí pre-graduální vzdělání bylo v jiném oboru než v informatice, např. v některém ze společenskovědních oborů. To má pochopitelně vliv na

* Department of Information Technologies, Faculty of Informatics and Statistics, University of Economics, Prague, W. Churchill Sq. 1938/4, 130 67 Prague, Czech Republic

✉ michal.dolezel@vse.cz

další vývoj celé výzkumné oblasti. Naznačené pro-sociální chápání problematiky informačních technologií (IT) komunitou IS vyúsťuje v to, že příspěvky prezentované na IS konferencích jsou často výrazně interdisciplinární, s přesahem do oborů jako např. management a organizační chování, marketing, sociologie, filosofie atd.

Nejinak tomu bylo i na této konferenci. Vždyť kde jinde má účastník možnost vyslechnout příspěvky tak pestré jako následující tři ilustrativní příklady. Příklad 1: příspěvek zabývající se transformací stávajících podnikových IT struktur do podoby tzv. bimodálního IT podporujícího stabilitu i inovace (Jöhnk, Röglinger, Thimmel, & Urbach, 2017); Příklad 2: výzkum zaměřený na problémy lékařů s IT, které byly interpretovány optikou Heideggerovy fenomenologie (Zhang, Gao, Burstein, 2017); Příklad 3: diskuse konceptu „digitálního pacientského aktivismu“ a související aktivní role pacientů v péči o své zdraví podporované moderními IT prostředky (Petraiki, 2017). Kromě zmíněných oblastí však byla ve 32 sekcích diskutována i mnohá další aktuální témata týkající se např. digitální transformace v podnikové a veřejné sféře, vlivu nastupujících digitálních technologií ve finančnictví, problematika sociálních médií, ekonomické aspekty nasazování IT atd.

Do konferenčního programu bylo zařazeno i několik diskusních panelů (viz Obrázek 1), kde byla prezentována témata momentálně důležitá pro vědeckou komunitu IS. Šlo například o problémy spojené s kvalitou recenzního řízení (recenzovat by měli pouze výzkumníci, kteří na daném fóru již sami publikovali); vlivu akademické disciplíny IS na IT praxi (do špičkových časopisů je zasíláno poměrně malé množství příspěvků založených na metodologii Design Science Research, protože je stále považována za „publikačně nejistou“); velké náročnosti získání definitivy (tenure) v anglo-americkém prostředí (tamní podmínkou je autorství 3-6 článků v elitních časopisech náležejících do *Senior Scholars' Basket of IS Journals*).

V rámci konference se uskutečnilo i několik workshopů. Osobně jsem měl možnost účastnit se dvou, a to konkrétně *Mastering the Process of Grounded Theory Research in Information Systems: Doing and Publishing a 1st International Workshop for Practitioner Researchers*. Dále jsou stručně shrnuty poznatky z obou workshopů.

Obr. 1. Účastníci jednoho z diskusních panelů. Zdroj: archiv autora.

Mastering the Process of Grounded Theory Research in Information Systems: Doing and Publishing

Tento celodenní workshop se zaměřoval na diskusi problémových oblastí aplikace kvalitativní výzkumné metody v češtině obvykle označované jako *zakotvená teorie* (ZT), a to primárně v oblasti výzkumných témat IS. Workshop byl vedený uznávaným expertem na ZT, Prof. Walterem Fernandezem ze School of Business na univerzitě Nového Jižního Walesu v Austrálii. Po krátké rekapitulaci klíčových principů ZT účastníci předkládali své otázky a stanoviska k aplikaci zmíněné metody. Tento přístup byl velmi přínosný, protože workshopu se účastnili jak výzkumníci – začátečníci, tak zkušení harcovníci ZT (často sdružení ve *Special Interest Group Grounded Theory Methodology* – AIS SIGGTM). Obě skupiny se tak vzájemně doplňovaly ve sdílení svých problémů a zkušeností.

Velmi hodnotný byl referát badatele Roberta W. Gregoryho, který působí na IESE Business School v Barceloně. Příspěvek pojednával o badatelově osobní zkušenosti s publikací výzkumných výstupů ZT v prestižních časopisech disciplíny IS (*Senior Scholars' Basket of Journals*). Základní tezí jeho příspěvku bylo, že výzkumy realizované prostřednictvím ZT jsou obecně v oboru vítány; k „diskriminaci“ kvalitativních přístupů v prestižních časopisech podle něj již dnes nedochází. Obdobně argumentoval, že již je k dispozici dostatek recenzentů, kteří jsou schopni kvalifikovaně výzkumné příspěvky ZT posoudit. Tudíž by se nemělo stávat, že by v těchto časopisech např. byli přiděleni recenzenti mající vlastní výzkumnou zkušenost zaměřenou pouze na kvantitativní výzkumné strategie.

Specifickou výzvou však je důraz zmíněných časopisů na teoretický přínos článku. Podle osobní zkušenosti Gregoryho často nestačí „pouze“ vytvořit novou, ve výzkumných datech ukotvenou teorii týkající se dané domény aplikace (např. outsourcingu vývoje softwarových systémů – Gregory, Beck, & Keil, 2013; či problémů IT transformace – Gregory, Keil, Muntermann, & Mähring, 2015). K dosažení spokojenosti recenzentů a publikaci článku je tuto novou doménovou teorii nutno ještě dále teoreticky vztáhnout k některé významné existující makro teorii. Jako příklad takové instrumentální meta-teorie může sloužit sociologická teorie strukturace. Gregory pro tento přístup k prezentaci výzkumu používal anglické spojení „meta-theoretical anchoring“ (upoutání [vlastní nové teorie] k meta-teorii).

V další diskusi pak byly nadneseny i další aspekty publikační strategie článků využívajících ZT. Mimo diskuse otázek struktury článků, recenzního řízení atp. bylo zmíněno, že část IS badatelů publikuje své výzkumy i v prestižních časopisech pro výzkum v oblasti managementu a organizací, např. (Kane & Levina, 2017). Tato strategie je obecně žádoucí, protože usnadňuje komunikaci s badateli mimo vlastní disciplínu IS a přispívá k budování interdisciplinárních přesahů. Děje se tak v době, kdy IT začíná být důležitým tématem nejen pro informatické badatele z počítačové vědy a IS, ale stále více i pro badatele ze „základních“ společenskovědních oborů. Takové publikační strategie cílené mimo úzké jádro vlastních oborových časopisů však přirozeně nutí přijmout publikační standardy a zvyklosti daných společenskovědních oborů, včetně využití adekvátní literatury.

S využitím poznatků získaných v diskusi lze v souhrnu konstatovat, že kvalitativní výzkumné strategie (včetně ZT) mají dnes již své pevné místo v celosvětovém vědeckém diskurzu organizačních a manažerských věd (kam řadím i IS), a jako takové je lze doporučit i českým badatelům. Za důležité přitom považuji, že jde o nástroj přinášející nejen cenné teoretické poznatky, ale zároveň i výzkumná zjištění přínosná a dostupná lidem z praxe.

1st International Workshop for Practitioner Researchers

Workshop s tímto názvem byl druhým workshopem, kterého jsem se v rámci konference ECIS aktivně účastnil. Organizátoři workshopu reflektovali fakt, že relativně velká část výzkumu v disciplíně IS akcentuje spíše teorii (viz výše), avšak často na úkor praxe¹.

Cílem workshopu bylo vzájemně propojit badatele pohybující se primárně v praxi IS či alespoň často přicházející s praxí do kontaktu. Kromě představení svých vlastních výzkumných projektů byla následná diskuze zaměřená především na to, jak hledat ideální balanc mezi teorií a praxí. Hlavním cílem přitom je dosáhnout jak na kvalitní publikační výstupy, tak na přínos praktikům. Hlavní organizátor workshopu neformálně sdílel své zkušenosti s výukou magisterských studentů ve výzkumně zaměřeném programu v Irsku a krátce představil metodu Practitioner Design Science Research (PDSR, Nagle, Sammon, & Doyle, 2017). Tato část byla velmi inspirativní a relevantní i pro české aplikované infromatické programy.

Mimo formální část workshopu pro mě bylo velmi přínosné mít možnost osobně poznat badatele, kteří se aktivně snaží o to, aby disciplína IS neztratila kontakt s praxí. Věřím, že komunita využívající PDSR metody bude do budoucna růst a přinese rozšiřující se možnosti a publikační příležitosti.

Závěrem lze k celé konferenci ECIS 2017 stručně říci, že nabídla extrémně zajímavý vhled do problematiky současného sociálního výzkumu informačních systémů. Konference ECIS jsou světovou komunitou chápány jako prestižní události, kde se historicky snoubí početné zastoupení pragmaticky zaměřených badatelů německé *Business Informatics* s anglo-americkým sociálně-vědním pojetím *Information Systems*. Právě tato plodná dualita skýtající nové perspektivy a pluralitu výzkumných zaměření jednotlivých badatelů se zdá být zárukou, že znalostní potenciál představovaný moderními informačními systémy pro digitální společnost dneška bude bezezbytku výzkumně využit.

Seznam použité literatury

- Doležel, M.** (2014). Ukradený management: reflexe rozporů ve vnímání podstaty manažerského výzkumu očima doktoranda. In *PHD EXISTENCE 2014 Česko-slovenská psychologická konference (nejen) pro doktorandy a o doktorandech* (pp. 263-270). Olomouc: Universita Palackého.
- Gregory, R. W., Beck, R., & Keil, M.** (2013). Control Balancing in Information Systems Development Offshoring Projects. *MIS Quarterly*, 37(4), 1211-1232.
- Gregory, R. W., Keil, M., Muntermann, J., & Mähring, M.** (2015). Paradoxes and the nature of ambidexterity in IT transformation programs. *Information Systems Research*, 26(1), 57-80. doi: 10.1287/isre.2014.0554
- Jöhnk, J., Röglinger, M., Thimmel, M., & Urbach, N.** (2017). How to Implement Agile IT Setups: A Taxonomy of Design Options. In *Proceedings of the 25th European Conference on Information Systems* (pp. 1521-1535). Atlanta: Association for Information Systems.

¹ Malou relevanci pro praxi však rozhodně nelze paušalizovat na celou disciplínu IS. Kupříkladu výše citované výzkumy Gregoryho jsou těsně svázané s praxí i díky Gregoryho osobní ambici aktivně se snažit o praktickou relevanci. Jde tedy spíše o to, jaká osobní motivace pohání jednotlivé IS badatele a zda přínos pro praxi považují za důležitý aspekt své práce, či nikoliv. V disciplíně publikovatelné jsou práce jak pro praxi nerelevantní, tak relevantní. Své osobní stanovisko na toto téma jsem obsáhle diskutoval jinde (Doležel, 2014).

- Kane, A. A., & Levina, N.** (2017). 'Am I Still One of Them?': Bicultural Immigrant Managers Navigating Social Identity Threats When Spanning Global Boundaries. *Journal of Management Studies*, 54(4), 540-577. doi: [10.1111/joms.12259](https://doi.org/10.1111/joms.12259)
- Nagle, T., Sammon, D., & Doyle, C.** (2017). Insights into Practitioner Design Science Research. In *Proceedings of the International Conference on Design Science Research in Information Systems* (pp. 414-428). Cham: Springer. doi: [10.1007/978-3-319-59144-5_25](https://doi.org/10.1007/978-3-319-59144-5_25)
- Petrakaki, D.** (2017). Producing communal health through self-care: the emergence of digital patient activism. In *Proceedings of the 25th European Conference on Information Systems* (pp. 815-827). Atlanta: Association for Information Systems.
- Zhang, Y., Gao, S., & Burstein, F.** (2017). Exploration of healthcare information system users' lifeworld: An empirical study informed by Heidegger's phenomenology. In *Proceedings of the 25th European Conference on Information Systems* (pp. 64-79). Atlanta: Association for Information Systems.

